

A "Svet" nem pontos adatokat használt. A kezeink közt levő, megbízható legújabb források szerint az összes örmények száma az öt milliót meghaladja.

*Armenia magyar-örmény időszaki szemle - Szamosújvár, 1890 május
(eredeti írásmóddal)*

*****

"Soha ne félj kimondani azt, amiről egész lelkeddel tudod, hogy igaz."

(Mária Sándor)

*****

Marillai Andrea

Elhallgatott népiertás

2. befejező rész

Az örmények ma

A világháború befejezése után Örményország saját fizikai fennmaradása érdekében kénytelen volt Szovjet-Oroszországhoz csatlakozni. Az örmények 1988-ig azt hitték, hogy a genocídium egyszeri történelmi esemény volt. Ám amikor a Szovjetunió széthullásának kezdetén a karabaghi örmények - alkotmányos jogaikra hivatkozva - maguk szerettek volna dönteni hovatartozásukról, Azerbajdzsán pogromokkal válaszolt.

1988-ban Szumgaitban, majd 1990-ben Bakuban is középkori módszerekkel gyilkolták az örményeket. Ezekre a rémtettekre a korábbiakhoz hasonlóan nincs ésszerű magyarázat. Hacsak az nem, ami az örmény történészek meggyőződése: hogy Törökország nem mondott le keleti terjeszkedő politikájáról, utat készít Baku felé.

A genocídium elismertetéséért folytatott küzdelmük arra irányul, hogy jogtalanul megszerezzék a Török Köztársaság területének keleti részét.

Az örmények félelemmel vegyes érzésekkel követik a nagypolitika történéseit, a genocídium bármelyik pillanatban újrakezdődhet. Törökország egy módon győzheti meg az örményeket ennek ellenkezőjéről: ha elismeri a népiertás tényét, és bocsánatot kér a történektért. Addig nem lehet párbeszéd a két nemzet között, és nem lehet együttműködés tudósok és kutatók között sem.

Törökország és az Európai Unió

A török jelenlét hektikusan reagál minden, a genocídiumot érintő megnyilvánulásra bárhol a világon. Ha egy európai városban építési engedélyt kérnek örmény templomra, vagy nagyobb szabású kulturális rendezvényt szerveznek, a török nagykövet megpróbálja azt megghiúsítani. Nincs ez másként Magyarországon sem, ahol a Duna-parti sétányon felállított örmény kőkereszt (khacskar) ellen indult meg az aláírásgyűjtés a nagykövet indítványára. Nem rajtuk múlt, hogy az akció nem járt sikerrel.

Az elmúlt évben a hírek között jelentős helyet kapott Törökország EU-csatlakozásának kérdése. Sajnos az a tény, hogy az európai köztudatból sikerült kitörölni a népiertás emlékét, már sokkal nagyobb veszélyt jelent - nem az örménységre, hanem az Európai Unióra nézve. Mert ez a példátlan büntény - ami alig, vagy egyáltalán nem kerül elő Törökország uniós csatlakozásával kapcsolatban - azt jelenti, hogy az uniós országok közösségébe bevonulhat a gyűlölet, a rasszizmus (vagy nacionalizmus), bevonulhat a hazugság, bevonulhat a történelmi tények tagadása, olyan értelemben, hogy egy, a zsidó holokauszthoz mérhető népiertást egy kis népcsoport hazug mítoszának tüntet fel.

*(Megjelent a Képmás családmagazin
2006. júliusi számában.)*

*****

A genocídium tagadása helyett újabban annak relativizálása jött divatba, sajnos az Egyesült Államok és Izrael részéről is, ami azzal fenyeget, hogy hovatovább kis nemzetek véget nem érő torzsalkodásává, történészek közötti szörszálhasogató vitává degradálja a század egyik legnagyobb szörnyűségét. Ennek hirdetője a hivatalos török történettudományt képviselő *Juszuf Halacsoglu*, a *Török Történelmi Társulat* elnöke, aki ellen emiatt Európában már bírósági eljárás folyik. Járva a világot 2006 májusában az MTA-n is botrányos előadást tartott. Szerinte 1915-től mindössze 480 ezer örmény "átköltöztetése" történt meg, és ebből kényszerítő háborús körülmények, szerencsétlen véletlenek és lázadások miatt "csupán" 270 ezer ember halt meg, a hatóságok hibáján kívül.

(Hallgatott arról, hogy 1927-ben a török állam bírósága ítéletében kimondta: "*nem helyi, háborús atrocitások voltak, hanem előre kigondolt népirtás folyt*", vagy nem szólt a trabzoni dokumentumról, amely igazolta, hogy a deportálás előtt a gyermekeket különválasztották és árvaházakban helyezték el).

(Szám László dr.)

*****

„Örmény Napok” Gyergyószentmiklóson

Gyergyószentmiklós várossá nyilvánításának 100. évében a lelkes fiatalokból álló idén megalakult *Görög Joachim Társaság* szervezésében 2007. április 13-17 között került sor a "Gyergyói Örmény Napok" megrendezésére, melynek keretében a Pro Art Galéria termében kiállításra és egy három napos kulturális programra került sor, ahol a közreműködők elsősorban a gyergyószentmiklósi örmény kultúrát és múltat igyekeztek közelebb hozni és megismertetni a város lakósaival. A megnevezett társaság, mely egy új kiadványt is tett le a gyergyói örmények asztalára, az *Ablak*-ot, arra vállalkozott, hogy ettől kezdve minden esztendőben megszervezi a Gyergyói Örmény Napokat. A gyergyói örménység összefogásának szikrájaként a Gyergyószentmiklósi Örmény Plébánia június 18 és 27-e között egy Lourdes-i zarándoklatot is szervez. (ARM)

*****

Kali Kinga

Ki lehet örmény? A pozicionális identitásról

Az etnikus specifikumok hiányában egy közösségnek létre kell hoznia saját szimbólumait, saját kultúra-helyeit, amelyek az emlékeztetést ellátják, és biztosítják az identitás folyamatosságát. Ha kevés az ilyen szimbólum, akkor a közösségnek gyakoribbá kell tenni az emlékeztetést - az ilyeneket kis entrópiájú kultúráknak hívjuk. A magyarországi magyar-örményeknél szimbólummá vált például az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek, örménykultúra-helyé a Fővárosi Örmény Klub, valamint a különböző kerületi örmény kisebbségi önkormányzatok rendezvényei.

Természetesen az örmény katolikus templom az egyházi ünnepek köré szerveződő rendezvényekkel szintén örménykultúra-helyként tartható számon. (A filmben, amelyet megtekintünk, megfigyelhető, hogy Gyergyószentmiklóson az örmény identitás legfőképpen az örmény katolikus egyház és ünnepei, illetve a körük szerveződő kulturális jelek által reprodukálódik. Figyelemmel kísérhető az is, hogyan válhat szimbólummá a gasztronómia némely jele - a hurut, ángádzsáburleves, dáláuzi - , vagy egy egykori örmény céhes szokás, a *Vörös Köpenyegesek* rítusa, amely mára már beépült az örmény katolikus liturgiába, így szolgálván a minél gyakoribb emlékeztetést.)

- "*Mi hét közben magyarok, hét végén a templomban örmények vagyunk*" - így fogalmazta meg a pozicionális identitást egyik gyergyószentmiklósi interjúalanyom, igen találóan. De akkor hogyan láthatunk a filmen egyszerre Vörös Köpenyegeseket meg székyruhás lányokat? Az emlékeztetéstől függően időlegesen megváltozik ugyan az identitás-összetevők aránya, de egyik összetevő sem